ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 52. НА ЦЕТИЊУ, У СУБОТУ, 29. НОВЕМБРА (13. ДЕКЕМРРА) 1875. ГОДИНА III. (V.)

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА" излази један пут недјељом. Стаје: за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. ф. 6; по год. 3; четврт год. ф. 1. 50. н. За СРБИЈУ год. ф. 7; по г. ф. 3. 50.; четврт ф. 1. 75. н. За све друге земље год. ф. 8. по год. ф. 4.; четврт год. ф. 2. За остале плаћа се за ред 5 новчића. Предплата и све нарудбине шаљу се администрацији, а дописи уредништву на Цетињу.

Телеграми „Гл. Црногорца".

ГРАХОВО, 22. о. м. — Устаничка војска опет задобе најсјајнију побједу. Вође устаничке сагласивши се у томе, да Рауф пашу пропусте у Горанско, па да на повратку његову подјељену војску дочекају и бију, заузму одређене положаје и то Пеко Павловић на Плану, Лазар Сочица у Пиву и Богдан Зимонић у Гацко. Пеко одмах удари на Плану на Турке, којима притече у помоћ најприје низам из Бијеља, а мало доцније стигну још три табора, које је Рауф паша из Горанскога у Бијеље послао. Послије дугога крвавог боја Пекова војска и њих сузбије. Турци са свијем потучени побјегну без реда. Један цијели табор низама са свијем је уништен. Усташи посјекли 350 глава. У све пало је преко 1000 Турака. Усташа чудном срећом само 8 мртвих и 47 рањених. Усташи су узели 350 остругуша и 800 брава и волова.

Био је велики снијег у херцеговачке планине, за то ће се устаници спустити у жупнија вјеста и продужити с најјачом снагом ратовање. Сретили су се, да преко сво зиме одрже устанак јачи, него је до сада био.

Баш сад дође глас, да је бој и на Гацко и у Пиву.

ДАНИЛОВГРАД, 20. о. м. — Усташи се побили с Турцима на ријеку Шекуларску у Васојевићима. Бој трајао пет сати и ту погинуло 80 Турака. Војска из града Берана, видећи бој, пропише се да учешће не пређу Лим, те крену на Бучe. На бучком пољу дочекају је усташи, побију јако и ућерају у сами град. Турака је пало преко 300, усташа 38 мртвих и рањених. Усташи запале и турско село Рамусовиће.

ГРАХОВО, 23. о. м. — Сутра дан послије оне велике битке и сјајне побједе на Плани, дочекају усташи на Трновици Рауф пашу, који је са шест табора низама из Гацка у Бијеље ишао. За вријеме крвавога боја овијем усташима под војводом Максимом Бањевићем стигну у помоћ Пеко Павловић, Богдан Зимонић и Драго Обренов Ковачевић са црквичких Убила, гдје су са својом војском стајали. Тад сви наваде с новом снагом на турску војску и потуку је. Усташи одрже сјајну побједу. Турака није мање пало него у прошлом боју. Усташа погинуло 10. међу њима храбри капетан Ошутне Рудине Радо Бабић и рањених 30. Разбијена турска војска изишла у Бијеће, а одатле отишао Рауф паша у Требиње.

Кад се најмање проповједа о турскијем реформама, кад се Турска најмање труди, да увјери свијет о благости и правољубивости својој, Турци чине најгрознија дивљаштва. Ево шта нам посљедњи телеграми из Новога и Даниловграда јавише: У Зувцима тешко ранише Турци три жене, које су у пољу радиле, у Васојевићима посјекоше шест жена на Лим једну жену с малијем дјететом искомадише, а друге двије, да се спасу испред крволока, скочише у Лим и утопише се, а пет другијех жена у Шекуларе злостављајући заробише.

Ово је очевидно турски рат истребљења против српскога рода, који мора Јевропу згрозити и народ наш очајнички узбудити и подићи!

ХЕРЦЕГОВАЧКИ УСТАНАК.

Прије два мјесеца били смо престали писати чланке. Казали смо онда зашто. По нашем и као што се показало, по свети народа увјерењу, ово је био час, од Косова жељно исчекивани, час када је имала расплатити се општа борба за ослобођење народно. По настале стање, у којем нас с једне стране страшише неке појаве, да ћемо и опет остати у обиљу, с друге страно пријепило нас је увјерење, да ће овоме пута ипак морати синути сунце слободе свему народу нашем. И због тога чињаше нам се с једне стране, да су излишни наши ратоборни чланци у часу, када су имали одлучујућа фактори народни да проговоре и с друге стране, да је сувишно и недостојно имена нашега народа, јунаштвом и ратоборношћу од виђа слављеногa, да ги још и у послијем часу ми соколимо. Што год смо имали да кажемо, били смо казали до тога часа. Преостајало нам је дакле једино, да исчекујемо разврзак или прелом стања, које је било несносно постало, и да тек онда проговоримо рјечју, која би била или ускрсна или погребна пјесма народу нашем.

До прелома није дошло, али се ствар развила јако и значајно. Добила је свој одређени облик и ако не у обиму жељеном и очекиваном, а оно — у стаалном и чврстом устанку у Херцеговини.

Овакав развитак ствари и стање, у којем се устанак налази, позивају нас на дужност, да опет проговоримо. И ми се задовољно одазивамо тој дужности, јер нам херцеговачки устанак одржава сва надања.

У послиђе вријеме задобили су херцеговачки усташи три сјајне побједе. И по успјеху оружја и по значају своме оне су велике.

На Муратовици и са турске и са усташ^{e} стране била је прикупљена до сада највећа снага у овоме устанку. И усташи су тако побили турску војску, да је она, изгубивши 1300 момака, много оружја и скоро сав тајин и цебану без обзира побјегла. Сам војсковођа Шеујет паша и син му допливали су рапа и једва живи избјегли. И тијем је војска устаника издржала пробу, да и са највећом — донде — силом турском може се борити и — побједити.

Послиђење ове побједе најбоље показују велики значај њезин. Она је усхићењем, новијем одушевљењем и животом испунила савколики народ наш, она је појачала симпатије слободоумнога свијета према устанку, она је прострујила јевропско јавно мишљење, она је тако јако одјекнула у тихијем кабинетима мирољубијех келесиа, да су се силно пренули, она је напослиђедку тако јако узбунила немоћ турску, да је гњевно и срч из старијех костију покренула и послала Рауф пашу са два пут већом војском на Горанско.

То је дало устаницима прилику, да, као што су на Муратовици показали снагу своју, сада покажу и вјештину своју. Предвиђајући по свој прилици, да би их много жртава стало, а без успјеха, ако би толику силу турску чекали под Горанско, они су се на три стране подјелили, да на повратку чекају турску војску. Плод је тога сјајна битка у прошли четвртак на Плани и друга, одмах сутра на Трновици. Битка на Плани особито је важна. Усташи су ту засвједочили велико јунаштво и изможљивост као и прельодитељ њихов Пеко Павловић храброст и вјештину. Док су се били са прави Турцима, удари на њих низам из Бијеља. Још ове ни свладали нијесу, а придође изненада један на други табор од Горанскога. Развио се жесток, крваво бој и зачаи Турци да обрну леђа, кад им притече у помоћ и трећи табор низама и удари Пековој војсци иза леђа. Но вјештим држањем и храброшћу усташи ипак разбију турску војску и учине јуриш на послиђњи табор са голијем пожевима у руци и у уништо га свега да му ни гласник није утекао.

У битци сљедећега дана састала се опет устаничка војска она из Пиве под Пеком и оне са Гацка под Богданом Зимоновићем са војском бањанског војводе Максима Бањовића. Само је Лазар Сочица остао у Пиви, да држи оне положаје.

Предочавајући ове најновије велике успјехе устаничке војске и положај њезин, видимо пред собом устанак велики, снажни и силни. А како су усташи одлучни и спремни да и преко сво зиме продуже ратовање, и да га не прекидају, до год не извојују своју слободу испод нечовјечне владе турске, онда је ово устанак који не може и неће остати без највећијех послиђедица.

Не само праведна ствар, него и сама овакна снага устаника задобива себе помоћ брже и свипатије свијета.

Овакав устанак Турска не може угушити. Она не располаже с толико снаге у Херцеговини. А с војском коју је покренула са српске границе на ове стране задаће без сумње више муке народу херцеговачком, али га покорити ипак неће.

Овакав устанак неће допустити ни великијем силама, да теже, још мање да раде на угушењу његовом.

Кад је извјесно, да Турска не може поставити стање, с којим би се њезини хришћански народи задовољили; кад се зна, да су сва обећања њезина празна обиља и да се њезине оглашене реформе не могу остварити ни и да се остваре, да оне нијесу то, што народ може задовољити; кад сав свијет види, да Турци данас гдје говоре да желе мир са Хришћанима, злостављају и сјеку невиње жене и дјецу; кад не може сумње о томе бити, да и хришћански народи у Турској имају права на слободу као и сви други сретни народи и кад је јасно и очевидно, да Херцеговци хоће да се боре за ту слободу своју и да гину до послиђњега човјека, — онда је ли могућно и помислити, да би велике силе имале срца и одважности, да пруже Турској своју руку, да Турска њом угуши овај народ племенити и приједни и тисне га на ново у ропство, које је жиг срамоте и назадњаштва на лицу Јевропе?!

Ми имамо увјерење, да жртве до сад принешене на олтар слободе народне, неће поћи у ништа. Снага, која је одржала устанак до сада, неће малаксати ни попустити. Правда ће побједити неправду, ликоваће слобода над ропством!

То је пут, којим је устанак ударио и то је облик, како изпрвјед споменусмо, који је пролеташњи покрет сада добио. Поздрављајући ги ми радосно и с поуздањем изјазимо опет са јавном рјечи, да га заступамо постојано и пред свијем

јер нам је сада разбио страхкање, које смо осјећали онда, када смо престали са чвапцима и испунио нас поуздањем јакијем.

†

И опет нове жртве!

Осам четворице, што погибоше у боју на Плану, погибе сутра дан у боју на Трновица

Раде Бабић

капетан Опутне Рудине,

и осталих десет храбрих друга.

Раде је био оглашени јунак. И под Турцима док је био, као главар свога племена, Турци су не један пут познали његову неустрашивост. Без зазора гонио је и био Турке зулумћаре заштићујући браћу своју.

Да Турци нијесу тај дан и дан прије претрпили велике поразе и изгубили два од најнећијех до сад бојева, могли би се радовати смрти његовој. Овако су је скупо платили.

Раде је славно, јуначки у славодобитном боју погинуо.

Слава му!

Подписаноме одбору стигли су даље ови прилози:

Завод ђевојачки на Цетињу — ф.	100.
Г. Веселицки Божидаровић — — „	2000.
Од редакције „Гласа“ преко госп. Веселицког Божидаревића — — „	10,177.
Од петроградског „Данског комитета“ преко г. В. Божидаревића — „	2577.
Од „Славенског благотвор. комитета“ у Москви преко цар. рус. генерал консул. у Дубровнику „	13,342.
Од петроградског одјелења „Славенског благ. комитета“ преко ц. р. генер. конс. у Дубровнику „	1,284.
Од г. Маслова из Москве преко ц. р. генер. консул. у Дубровнику „	730.
Г. Максим Евгенијевић из Великог Бечкерека — — — — „	20.
Уредништво „Нашинца“ из Оломуца у Моравској — — — — „	300.
„Одбор Српкиња“ у Вршеку — (Банату) — — — — „	45.

У стварима:

Г. Веселицки Божидаровић 300 пари опанака.

Г. В. Божидаровић 1000 нових кошуља.

Г. В. Божидаровић 40,000 фуната бишкота у вриједности од 4000 ф.

Г.ђа Марија супруга Филипа Мартиновића из Котора једну врећу робе и ствари за рањенике.

Г. Карло витез Ернст из Беча, ц. кр. директор рудокопа, један пакет крпа, шарпије и завоја

Од г. Рудановске, начелнице јужнославенског васпитаништа у Одеси једна кашета свиленца и различне робе за ношњу.

Одбор издаваје сваки на овим милосрдним даровима најтоплију благодарност.

Цетиње, 28. Новембра 1875.

Одбор за страд. Херцеговце.

НЕОСНОВАНИ ГЛАСОВИ О УСТАНКУ И ЦРНОЈ ГОРИ.

— „Аугсб. Нов.“ пишу: „Црна Гора, иако јавно и несудјелује у рату, има у Херцеговини такви углед, да тако рећи неограничено влада. У свакој чети има Црногораца, који слушају заповијести са Цетиња. Недавно је било право чињење међу устаницима, те су неки који су из Биограда дошли, а не бјеху по вољи на Цетињу, из устаничких табора прођерани“.

Добро су обавјештене поменуте новине о утицају Црне Горе у Херцеговини, но што се тиче друге вјести да су неки протерани из устаничких табора, то је неистинито.

— „Нол. Кореш.“ и „Н. В. Тагблат“, који сваки дан новости испод чекића доносе, усрећили су своје читаоце сада са једном новости, која је искључиво њихова. Они јављају о закљученом уговору међу Црном Гором и Србијом, па чак знају и то, да уговор има девет тачаа и како свака тачка гласи. Баш је „ђаво Шваба“, како он свашта зна!

— Пекс новине говоре о вјештини пашијех дечника тако, да ће, кажу, већи дио рањеника из Цетињу и Грахову оздравити и опет доћи у бој. Ми можемо овоме додати, да су већ и до сад неколики рањеници оздравили и опет у бој пошли и неки су се и по други пут већ ранили.

— Вјест у „Застави“, да је нарочити посланик кнеза Николе преко Котора отишао у Петроград — неоснована је. Пошто таквога посланика није било онда наравно да је и та вјест неистинита, да је тај посланик говорио што о привременој влади и Љубибратићу. Ово је просто измишљено.

— Вијест у некијем новинама, да је војвода Матановић „отишао у Беч у особитој мисији“ није истинита. Г. Матановић налази се у Трсту, гдје на рачун одбора цетињскога купује жита за народ херцеговачки пребјегли у Црну Гору.

— „Граничар“ има ову бјешешку: „Пуномоћник Љубибратићев одмутовао је је у Рим и Гарибалду, да се с њим договори у ствари устанка“.

Ово је са свијем измишљено. Љубибратић нити је послао, нити је могао послати каквога пуномоћника. Сваки корак, који се у име устанка предузима, потиче из договора свијех вођа, а посебице не може ни један ни у име устанка ни на своју руку ништа предузимати.

— У истоме листу читамо ово: „Послије славне побједе на Муратовици устаничке војводе Љубибратић, Пеко Павловић Павловић, Зимонић и Бићевић огласили су конзулима, да ће за најкраће вријеме бити проглашена привремена влада народна“ и т. д.

И ово је са свијем неосновано. Послије битке на Муратовици отишао је Сочица у Пиву, Зимонић на Гацко а Пеко Павловић на Плану, ђе је у четвртак а сутра дан на Трновицу бој био, и ту су се тек опет састали Пеко, Сочица, Зимонић и Бићевић. Љубибратић који је болестан лежао у Пови, није се ниђе саставио с њима. Нити су се дакле они договарали нити су што консулима јављали, а нијмање о „привременој влади“ која до данас само у новинама постоји.

ДИПЛОМАЦИЈА О УСТАНКУ.

Како сада стоји са акцијом трију царевина у источном питању о томе налазимо у „Келнским Новинама“ с којима се слажу „Аугсб. Алгем. Цтг.“ ово саопштење: „Генерал Игњатијев је у Царграду учинио иницијативу колективном кораку сјеверних велесила, који порти казује да се узме на ум с тога, што устаници не вјерују њеним обећањима. Та писмо ђенералова, вели се даље, разуме се само по себи под условом ако им то за добро приме њихови дворови, које су за саоје мишљење о томе запитати. Господа Вертер и Зича вели се, да су се пјак нашли некако у чуду, кад су извјештени о садржају ноте, коју је склопио Игњатијев. О таквом формалном нацрту, који имао битеподлога договору, није при разговору њиховом ни спомена било. Неспоразумљење наскоро се тиме расчисти што је Игњатијев изјестио своју владу о предлогу и уједно предложио ноту, коју је он најприје израдио. На тај нацрт његов престаде руски кабинет г истн је из Петрограда, Берлину и Бечу саопштен и живо им је препоручено да се придруже кабинету руском. У главноме даје се садржај предложеног нацрта на троје подјелити. Прије свега кажа се изјавити у томе задовољство сила са племенитим намјерама султана, чији је излив прада. На ово се имало додати да по консулским изјавама, које се слажу, наред, што се дигао на оружје неда се са самим обећањима склонити на то да се маше оружја, него шта више пјте нека јемства, да ће се та обећања заиста испунити. Пошто се то порти озбиљно престави, задржавају себи подписачи колективне ноте — а то је трећа тачка — ради даљих предлога одрјешене руке“. Са овом послијеком тачком завршује „Преса“ Андраши се пије у толико подпуно слагао, што је у мјесто ове хтјео да се изложе опширно гарантије и узме да порта изведе реформе које се од ње очекују. Аустријски министар спољних послова израдио је у Теребешту меморијалум о томе, који се има послати у Берлин и Ливадију. Међутим се јавља, да је велики везир опасно оболио, те ће ово задржати даље преговоре.

„Ма дементовали и то, да небо није плаво, пише „Дајче Цтг“ опет се чела обрсати то, да Русија на и привидно отиви се да претече друге силе у брзи за рају, да она себи задобије протекторат над Славенима из националних обзира, ради којих би могла интересисати и у косиет Славена у Аустро-Угарској. Бадава сваке из дана у дан пруски листови, да нас умире због „славенске политике“ на Неви, те хоће да начине разлику између славенске и панславенске политике руске, и да ова политика није сада против Аустрије окоњена. Ми схваћамо ревност наших савезника на Шареји и Одру; нова — или боље рећи погрјана — славенска политика, може кад му драго то било довести у сукоб Аустрију с Русијом, и Пруској ће онда имати између два пријатеља бирати. То ће бити горак избор, до кога неби ради били дошли. Али ми смо од крајског рата овамо, до састанка трију царева у Берлину познали славенску политику, и ми смо да богме дознали, да је панславизам много мање опасан, него што је изгледао; али смо морали и то осјетити, да нам он може доста незгодан бити“.

„Тим што Русија сама за себе рада, долази спољашње звање наше на то раскршће, или да удари за стопама руским или да се сукоби са политиком руском на истоку. Искушење је ту, да се у заузимању платонском за рају Русија надкрили. Али само не треба заборавити то да Аустрија не може никада тако славенска бити као Русија, јер то се бар неда, да се половина, и уз то још политички и цивилизаторски надмоћнија половина становника у монархији у вјетар одуне. Кад се Аустрија придружи руској акцији онда долази назад у други ред, она постаје само фонија за славу руску, која би све славенске пристанице око себе прикупила. А уз то би имали трпити и одсјев руске славенске политике на наше унутрашње односије.

С друге стране увиђа свако, да се за сваку поштену цијену мора избјегивати односај који неби био симпатичан савезницима на истоку. Да се изравнају интереси руски са аустријским на то је позван трећи савезник. Русија и Аустрија могу само дотле заједно ићи докле се тиче тога, да се уклони опасна катастрофа и одржи мир. Са најновијих корака руских немају још опасности те, да ће катастрофа доћи, али такво *консеквенције* могу учинити да се поремети мир. Берлински кабинет треба докле да у ред уђера Русију која се истиче, те да се поврати корачање трију царевина у један мах. А гроф Андраши је позван да изазове Ђежачку на тај изједначујући рад“.

Поводом аудијенције Игњатијевове код Султана, кажу „Франко. новине“ да је бештин учињен обрт у руској политици те додају: „Нека је истина и оно, да је гроф Андраши оклашћен да изради предлог какове се гаранције имају дати за то да ће се извести турске реформе. Русија пјак остаје сила, која држи судбу портину у својој руци. Особита је карактеристика за аустријско патриоте, да они са скромном подпором што је даду пребјеглим устаницима из државне касе аустријске мисле да су тиме купили симпатије славенске, те се сада боје да ће им Русија са својом акцијом у велико исте преотети. Нено се, да се види, иако се још никако не схваћа, како је гроф Андраши својом препроденом политиком ђерао воду на руску воденицу“.

Један знаменити бечки телеграм „Аугсб. ваг. Цтг“ јавља: „У недјељу је углашено, да могућа оружана интервенција (умјешање) у побуњеним земљама само с одобрењем сила и уз пристајање порте бити може“. Бечки телеграм „Дели телеграфа“ говори о узнемирујућим гласовима, који се о источноме питању у Бечу проносе. Вели се да је гроф Бајст противан политици Андрашијевој и да тежи да Аустрију од троједарског савеза одлучи и да је задобије за Инглешку пријатељскију политику. У Инглешкој покушавају да троједарски савез одабаве“.

Лондонски лист „Тајмс“ пише: „Иако поуздана извјешћа, да су трупе у јужној Русији готове, да у сваком тренутку пођу у бој, и да су многе регименте, које су у разним крајевима државе, добиле заповјест, да буду у приправности, да иду к југу. У овакој прилици поновљено свој савјет влади Ј. Вел., да умножи лађе око Леванте (мале Азије) и да сазове парламент“.

Исти лист пише још: „Влада се већ спрема на могуће догађаје на истоку. Лорд Напир од Магдале именован је губернатором (намјесником)

„врховним заповједником Гибралтара, да би у нужди одмах хотио у Мисир отићи“.

„Прошк. Политици“ пишу из Бечa, како је Андраши јако се заузео да одржи у Турској status quo. Он зна да то не може за дуго бити, али је рад да се отегне ствар дотле док се небо удесило тако што да не буде Турска оних чија је, „јер вели, прије свега мора се стати тоне на пут, да у Биограду не прихвате руку братствеву, коју су са Цетиња пружили. У тијело славенско мора се зобости клин, да би се сачувало господство мађарско. Поред раздора славенског Андраши држао је, да ово неће тешко бити. Но да би се заиста успјело, морало се најприје Србији сузбити рогове, морала се код југославена подкопати вјера у инсију њену. Но за ово је требало руске помоћи. Као што можемо позитивно рећи потражила се у тоне и добила помоћ самога цара Александра и тој помоћи ина се једино захвалити, што се Србија ни у каквој акцији није упустила.

Сада су се канда ствари окренуле. Андраши је хтјео и даље да се Русијом користи, али као што „Политика“ вели: о аустријским одношајима према Русији проносе се свакојаки гласови. Но јавно је то да је гроф Андраши не давно подијно у источној ствари предлоге, који су просто одбијени“. (Не полазећи ништа на истинитост ових вјести, ипак их биљежимо, да се види, колико се мути против нас. У.)

„Дајче Цт.г“ говорећи о том, како би по Аустрију најбоље било да се рјешиш источно питање, казују ово: „Турска се нада комадати, а да се тиме Аустрија не ослаби. Нека се каже шта хоће, Аустрија може добити само елементе, који ће је слабити, а сваки корак земље коју Русија задобије одтања нашу државу са ушћа дунавског и руска boa constrictor (велика змија), која је савила се око Угарске све ће већма стезати ову. Да се створе независне државе, те ће бити депенденције руске а противице аустријске. Дакле мора се из свог синге унети наша дипломација да се изведу реформе, које могу умирити усташе, или да ове не буду такве да турска буде по имену а Русија фактично господар у Босни.

Са званичне стране потежу једнако да су три цара сложна, али то је питање у чему су се сложили? Је ли гроф Андраши казао Русији: „довде а не даље“! Панславизам бчш је тиме постно сила што руски званични вјесник казује, да је позната изјава рада руског народа издата. Ми не сумњамо, да небо Русија хтјела извршити тестамент Петра Великог без рата, пита се само, да ли тоне стаје на пут наша дипломација и да ли и што се тога тиче потпуно су сложне три елесиле. То се ни једном ријечи не казује“.

ИНГЛЕШКА И СУЈЕЦКИ ПРОКОП.

Египатска влада продала је Инглешкој влади за четири милијона фунти штерлинга дијонице сујецкога прокопа.

На ову вијест дали су у Лондону службено разјашњење, да је египатски подкраљ 177,000 дијонница сујецкога прокопа, налазећих се у његовом посједу — читава главница друштва раздијељена је на 400.000 дијонница — понудио инглешкој влади за четири милијона фунти штерлинга на продају, и влада да је прихватила ту понуду, приуздржав парламенту право, да ју одобри. И то очитовање ниједе још битно финанцијални биљег. Политичка страна тога догађаја показује се међутим, чим човјек предочи најближи интерес, на који имаде пазити Инглешка пригодом образовања ствари у турском царству. Да за сваки случај осигура искрачу свезу са својим посједом у источној Индији, она би успркос свој мирољубивости без оклијевања потребила оружје. Чим се код политичких разматрана садашњега стања ствари намеснуло питање о будућем одношају Египта за случај, да се поруши турско господство, из Инглешке се одговарало, да неће трпити, да Египат у случају, да се разријеши његов савез са Турском, падне под уплив туђе власти — Инглешку наравно изузевши. Ону истогорљивост, којом је Инглешка у вријеме лорда Палмерстона настојала запријечити изведење величанственога подванла, који је засновао Лесепс, развија она сада, да довршено дјело у свим околностима за себе користно уздржи. Они, који су прије заснованим подхват гранли и ружили, признавају сада отворено, да су јевропско копно и предјела јужне и источне Адрије истом сада довољна у истину у уски спојеш, да трговачки одношаји међу њима могу настати истом онда, када се докине ограда, која је растављала оба мора, и да се крај сујецкога прокопа не може помислити други пут за посредовање њихова промета. Слична промиграња налазимо и на политичком пољу, јер је по Инглешку неопходна нужда, да иналде отворену најближу цесту, преко које може пружати војничку помоћ својему индијском посједу.

На лондоској бурзи били су већ неколико кеђеља на то приправни, да ће египатски подкраљ продати своје дијонице сујецкога прокопа, али нијесу мислили, да ће их купити инглешка влада. Египатски подкраљ избавити ће се усљед ове продаје из много неприлика, Инглешка пако добива усљед те купње превагу код закључка друштва, којега номинална главница износи осам милијона лира. Ако би ипак — тако мисле у лондонским финанцијалним круговима — купила Инглешка остале дијонице и одплатила оба друштвена зајма у износу од 4,800,000 лира, то би јој пружио посјед читавога власништва. Да получи тај циљ, требала би издати тринајест до четринајест милијона, а прокоп сам, рачунајући и канате градње, стајао је по прилици деветнајест милијона, дакле шест милијона више, него читава главница. Назор да је сада склопљени посао само први корак к стечењу читавога прокопа, има много вјероватности; ако ће, промотрајући га са финанцијалнога становишта, доносити малени доходак.

Право истиче „Тајмс“, да овај догађај долази на видик сјелошћу, какова се иначе бадава тражи у дјелима инглешких министарства. „У овој ствари вели поменути лист, мора се угледати рука Дисрејљева. Дочим све сумњиво и плашљиво гледа на исток и овдје не види ништа друго, него метеж и тмину, политички дарнар и финанцијалну пропаст, дочим све пита, какав ће бити конац и како ће се далеко Инглешка увјешати, учинила је краљичина влада корак, који ће одмах сврати на себе позорност свијета. Она (влада) не чека на парламенат, не пита било јавнога мнења, не распростире никакове отајствене многе, да приправи земљу на нешто чудновато. Народ пробуђује се данас у јутро, да нађе, да је купио велики уложак у сигурности и благостању једне туђе, далеке земље, и да је у очима читавога свијета ступио у нови стадиј источне политике. („Обзор“).

ДОПИСИ.

АНДРИЈЕВИЦА, 21. о. м. — Јуче дођу Турци берански на ријеку Шекуларску у зору и запале је. Ту исту вече кренуле су двије фамилије из Дивсића, да пребјеже у нашу границу, па се зауставе да проноће на Ријеку Шекуларску. Усташка страža била је из Ријеке, али их Турци преваре, те им зађу по врх њих испод Шекувара и у зору ударе на куће. Робје поменуте двије фамилије све избјежи, само два старца ухвате Турци и посјеку, и жену и једно дијете заробе. Да није било страже, неби ни једно чељаде од те двије фамилије утекло. Чим су Турци почели палити куће, усташка војска скочи на њих и с њима се јуначки побије и пођера их до Ржавице. И ту погинуло је 80 Турака. Од усташа само се три ранила.

Кад су Турци видјели из града Берана, да њихова војска бјежи, препану се, да сва усташка војска не пређе Лим, па за то крену другу војску из Берана на Буче. Кад је Турска војска изашла у бучичко поље, усташка војска, која не бијаше прешла Лим, дочека и јуначки се побију. У најпотребније вријеме стигне овој војсци Радосав Јелић с горњоселенским усташима и удари Турцима на десно крило. Турци кад то виђеше, нагну бјежати, а усташи за њима и ћерали су их тако све до града. Турака је погинуло ту преко 300, а усташа 5 на мртво, а 33 рањена.

Кад се бој раздвојио удари Панто Цемов на турско село Рамусовић и запали га и зароби два човјека под оружјем и двоје чељади, које је војска оцет пустила и повратила овом селу сав мал, које је Панто с дружином узео, јер су су сви предали и мир обећали.

ЦЕТИЊЕ, 28. Новембра. — На Ваведење славила је своју славу лијепа и богато украшена црквица нашега женског института. Том приликом послије службе божје и великога обједа била је дотрија, коју је управитељка г. Ђица Пацевић приредила у корист сиротиње херцеговачке и пјесне. Изграђивали су различни лијепи радови ученица. Од прихода предала је г. Ђица управитељка одбору за Херцеговце ф. 100, а пор. капетану ф. 67 да подјели сиротињи.

Њ. Св. кнегиња Милена, под које високим надзором овај институт стоји, благоизволила је цијелој свечаности присуствовати.

— Г. Стилман, дописник лондонскога „Тајмса“, о коме смо јавили, да је отишао да пропутује Црну Гору, пошао је био у Подгорицу. Тек што је тамо присапио, турска власт одмах је похватала да га ухапси. Сутра дан, на захтјевање г. Стилмана да се врати у Црну Гору, пуште га и заптије допрате га на Блато до запорића црногорског, који га је на Ријеку довезао. Заптије су имале налог, да г. Стилмана опет врате у Подгорицу, ако не затеку тамо црногорски параброд. И тако је г. Стилман сада још више обогатио своје познавање Турске.

— Добили смо од овд. одбора за страдајуће Херцеговце извјештај укупнога прихода и расхода досадашњега, који ћемо пошто је овај лист већ сложен, у идућем броју саопштити. Из њега наводимо данас само најглавнију тачку, да је одбор купио у Трсту жита за пребјегли народ у Црној Гори за деведесет хиљадафор. а у Црној Гори и околини за петнајест хиљада ф.

ПРИЛОЗИ ХЕРЦЕГОВЦИМА У ЦРНОЈ ГОРИ.

(Продужење).

ЦЕКЛИН.

Капетан Перо Митров ф 20, Нико Марков Ђурашковић ф 30, Ђоко Јокашев Пејовић ф 10, поп Илија Ковач ф 20, Нико Белов ф 6, Иво Милошев ф 5, Вуко Петров ф 5, Саво Садов ф 5, Лука Савов ф 5, Саво Јокашев ф 5, Илија Андрин ф 4, Петар Иванов ф 6, Мило Марков ф 2, Нико Пешикин ф 6, Мићо Марков Татар ф 4, Јово Марков ф 8, Шако Перов ф 3, Вуко Николин ф 3, Видо Милов ф 5, Јоко Перов Марковић ф 2, Јокаш Вуканов ф 5, Ристо Пиков ф 2, Раде Милов ф 3, Нико Предов Вукмировић ф 4, Саво Прелов ф 3, Митар Савок ф 4, Ђано Стеванов ф 4, Вуко Савов ф 4, поп Рато ф 8, Иво Савов ф 1, Никола Богдановов ф 3, Саво Мошов ф 4, Ђуро Прелов ф 2, Иво Савов Јовићевић ф 1, Пуро Матајашев ф 2, Јоко Вукалов ф 2, Вукан Вукадов ф 4, Митар Пешков ф 3, Перо Савићев ф 3, Саво Шалин ф 4, поп Шуто ф 4, Вуко Вулашев ф 3, Крцун Вулашев ф 2, Перо Ђуров ф 2, Јокаш Николин ф 10, Јоко Илин ф 2, Филип Маркишин ф 5, Лабуд Перов ф 2, Мило Першин ф 1, Спахо Прелов ф 1, Манојло Ригојев ф 2, Вуко Стеванов ф 22, Михајло Пуров ф 5, Иван Шаков ф 3, Тодор Ђуров ф 3, Пуро Висов ф 3, Марко Шутанов ф 3, Петар Мојор ф 2, Илија Станов ф 5, Милош Савићев ф 2, Андро Савићев ф 4, Саво Данчин ф 2, Јоко Савов ф 3, Ђуро Јанков ф 2, Митар Андров ф 2, Лука Савов ф 2, Андрија Шутов ф 2, Лазо Николин ф 2, Јоко Шутанов ф 2, Филип Ђуров ф 3, Марко Мишков ф 3, Јоко Мишков ф 2, Гајо Савићев ф 4, Мато Лукин ф 4, Лука Драгов ф 6, Бошко Лукин ф 4, Васо Лукин ф 3, Ђуро Шушкин ф 4, Перо Крцунов ф 4, Перо Марков ф 2, Илија Станков ф 3, Никола Перов ф 3, Стево Јовов ф 1, Гиго Мргудов ф 5, Јово Милов ф 5, Гашо Иков ф 1, Бошко Митров ф 2, Ђукан Иков ф 2, Марко Вуков ф 3, Јово Мојашев ф 4, Саво Крцунов ф 4, Марко Асанов ф 1, Саво Милов ф 8, Тоде Стефанов ф 6, Видо Машов ф 25, Вуксан Попов ф 4, Ристо Андрин ф 3, Лука Иков ф 6, Андрија Јоков ф 3, Филип Милошев ф 2, Никола Петров ф 2, Нико Филипов ф 1, Ђуро Стојанов ф 1, Марко Бојчин ф 2, Марко Илин ф 1, Филиц Маркишин ф 2, Никола Илин ф 2, Марко Илин ф 1, Марко Савов ф 2, Јокиц Филипов ф 2, Мило Жиков ф 2, Иво Илин ф 2, Пејо Савићев ф 2, Јоко Савићев ф 2, Зеко Андрин ф 2, поп Писко ф 1, Богдо Вукалов ф 2, Марко Јоков ф 2, Вуко Андрин ф 2, Никола Маркишин ф 2, Мило Митров ф 1, Бошко Николин ф 1, Јово Марков ф 6, Шако Николин ф 2, Перо Милошев ф 1, Ђуро Марков ф 2, Лазо Пеков ф 1, Мато Јованов ф 1, Никола Митров ф 4, Андрија Мићунов ф 4, Лука Иванов ф 1, Данијан Лазов ф 1, Богдан Милошев ф 2, Ристо Милојев ф 1, Петар Радојев ф 1, Вуко Милов ф 6, Лука Милов ф 1, Андро Милов ф 1, Јован Разов ф 2, Саво Ђуров ф 1, Никола Лазов ф 6, Јоко Иков ф 1, Михајло Иков ф 1, Стеван Лукин ф 5, Ђурашин Илин ф 1, Ристо Ми-

јатов ф 1, Вукан Марков ф. 1, Перо Лукин ф 1, Филип Илин ф 4, Ђурђа Јованов ф 2, Лука Николин ф 1, Никола Андрин ф 2, Перо Илин Вукмировић ф 5, Нико Милов Татар ф 2.

ЧЕТВРТИ ИЗВЈЕШТАЈ ПРИЛОГА

приспешенијех одбору которском у помоћ страдајућијех Херцеговаца.

Г.ђе Филомена Доњ ни мјесто платна ф. 2, Катина Витајић мјесто платна у сребро ф. 2, г. Јосип Вацковић агент аустријски на Сулину преко г. Стефана витеза Бјелавиновића у злато ф. 188, г. Шпиро Огњеновић од приљених новаца из Одесе ф. 100, капетан г. Марко Ђурковић од приљених 6000 ф. из Одесе, даде овоме одбору ф. 200, г. Корнел Јовановић из Новог Сада преко г. Петра Рамадановића ф. 400, г. Веселински Божидаровић из Дубровника, преко г. Петра Рамадановића ф. 500., Стевча Милановић и кап. Марко Томовић из Одесе преко г. Јова Томовића наполеона 50.

Одбор изјављује свима до данашњим милосрдним приврженима најтоплију благодарност.

У Котору, 16. Новембра 1875.

За одбор
Илија Рамадановић
благајник.

КЊИЖЕВНОСТ.

— Изашла је из државне штампарије јеванвјеста свеска „ОТАЧБИНЕ“ за Новембар“. У једанајестој свесци ова је садржина:

1. „Једна ноћ“, приповјетка од Ђуре Јакшића, (свршетак). — 2. „Нешто из динамике неба“, од Р. Данића, (наставак). — 8. „Васа Решпект“, роман Јаше Игњатовића, (свршетак). — 4. „Пореза“, покушај за студију од Мите Ракића, (наставак). — „Краљ Малош“ драма М. М. Максимовића, пети дио, (свршетак). — 6. „Бугари и њихова књижевност“, од Стојана Новаковића, (наставак). — 7. „Краљош Мацедоновић“, приповјест Стјепана Љубише. — 8. „Источно питање са војничкога гледишта“, од капетана Јулијуса Дебелька (наставак). — 9. „Ни око шта“, хуморесна Милована Ђ. Глишића. — 10. „Ђурађ Бранковић“, истор. студија Чедом. Мијатовића. Осми чланак. — 11. „Карзула“ на вучијој пољани, пјесма од Ђуре Јакшића. — 12. „Кроз Швајцарску“, путничка црта Владана Ђорђевића, (наставак). — 13. „Књижевност“. Реферат о књизи П. Путника од Ј. Ст. Виловског (свршетак). — 14. „Три војне организације“ од Д. Ђурића (наставак). — 15. „Војна удружења и беседе у нас“, од Јована Мишковића. Шести чланак. — 16. „О изборима животних сила“, по Хопе-Сајлера од Љубомира Маљовића. — 17. „Политика“. Устаници и интервенције по данашњем међународном праву, од Г. Гершића, (наставак). — 18. „Библиографија“. Свопштава књижара браће Јовановића у Панчеви.

ОГЛАСИ.

У наклади Арсе Пајевића у Н. Саду изишао је „ОРАО“ велики илустровани календар за преступну годину 1876 уз сарадњу српских књижевника уредио г.а Стевен В. Поповић.

Календар износи 11 великих табака. Календарски дио има уз дане још и ове рубрике: мијене мјесеца и времена шта бива тога мјесеца у природи, знамените српске дане и кашаре који падају тога мјесеца. Уз то листове за писање примања и издавања. Повезан је у лијепе, нове корице.

У забавном и поучном дијелу доноси „Орао“ уз одабран садржај 18 великих слика, које приказа у Српству знатних људи, које слика са бојишта, из српских врјеђа, из живота и природе.

Уз корице има „Орао“ велику, умјетнички израђену оригиналну насловну слику:

„Ноће и Јунаци из устанка у Босни и Херцеговини год. 1875“.

Цијена је календару само 50 новч. Препродавци добивају 20 на сто рабата или 10 новч. по комаду.

Пријављени препродавцима разашиље се календар они редом који су се пријавили.

Који још жели себи или за продају да набави „Орла“ нека се обрати на Арсу Пајевића у Н. Саду.

„Орао“ је штампан у 8500 примјерака, то ће се свака наручбина брзо и тачно обавити.

„ПАНЧЕВАЦ“

календар за народ са сликама
за 1875 годину, уредио Панта Поповић.
Цијена је само 30 новч.

Овај је календар изишао из штампе и има ову садржину: 1) Општинама (Права и дужности њене), 2) Биоград (са сликом), 3) Славуј. Пјесма од Ј. Арању од Мите Поповића, 4) Ђурђедан, 5) Лађа у ваздуху (са сликом), 6) Пут у Пешту на суд. 7) Правда и лукавство. Пјесма по Ђулајију од Мите Поповића. 8) Гарибалдова кућа на Каприри (са сликом: Повадија се повампирила. Приповједка. 10) Голуб писмоноша (са сликом, 11) Чудотворно опило. Приповједка из народа. 12) Гуна дрво са сликом. 13) Стипса (са сликом), 14) Божић. 15) Сечењијев друм на Дунаву (са сликом). 16) Сајмови и тргови. 17) Пешта, 18) Телеграми, 19) Лествице за жиг, 20) Жребање свију аустро-угарских срећака.

Садржина ова препоручује га свакој српској кући. Он се у свима српским мјестима код наших познатих комисионара добити може. Књижари и растурачи „Панчевца“ добивају 25 на сто рабата.

Панчево, Октобра 1875.

Књижара браће Јовановића.

„СРБИН“

календар за народ за преступну годину
1876.
Издаје Милоша Грабовачког.
Година седма.

Овај календар изишао је из штампе и има ову садржину:

I. дио: Опште знамените године, српске знамените године, помрачење сунца и мјесеца, планета владалица, знамените планете, мјесечне четврти, сунце, неке планете и мјесец, дванајест неб. знакова, покретљиви празници, четири годишња времена, календар за год. 1876 за уплату кућевине, мијене мјесечне, и дневно изласјеке и заласјеке сунца.

II. дио. 1 Календарски тумач, 2. Светозар Марковић, 3. Сиромак, приповјетка Ј. Суботића. 4. Бихчер о моралу и религији, 5. Прав земуниска задруга за потпомагање и штедњу, и бројна свију оваких задруга, 6. Различности и пјесме. 7. Књижевна вјест, 8. Вашари и пијаце, 9. Пошта, 10. Огласи.

Овај календар удешен је за све заводе (вароши) за њ. уплату, а за вашарије, вашари и пијаце, поште и телеграфије, са свим тачно обиљежени.

Цијена је на 100 ком. ф. 25 или 300 гроша. Ко поручи за готов новац добија 30 на сто рабата.

Ко жели овај календар имати нека се што прије обрати на потписаног.

У Земуну, Новембра 1875.

Србин Милош Грабовачки.

НОВЕ ШКОЛСКЕ КЊИГЕ.

Подписана књижара јаћа поводом представјеће нове школске године свима школским властима, да су у њезиној наклади осим до сад већ оглашених и познатих школских дјела, изашле још и ове нове књиге, које су свакој српској школи одвећ потребне:

„Земљопис“ за III. и IV. разред срп. нар. школа 40 новч.; „Мала земљедјелска читанка“ од дра Ђ. Радића друго издање са 44 слике 30 нов.; „Основи физике“ за више разреде народних школа, више женојачке школе и средње заводе. Написао проф. М. Петровић са 44 слике, 50 новч.; „Кратак наук мађарског језика“. Треће прерађено издање, 36 новч; „Наша земља“. Читанка за 6. разред нар. школа од Ст. В. Поповића. Друго издање 50 новч.; „Кратак наук о Глобусу“ за основне школе 10 новч.

Умољавамо мјесне школске одборе, да нам своје наручбине како на ове, тако и на остале школске књиге и разна учила што прије доставе, како би школска дјела за времена с књигама снабдјевена била.

Панчево, Новембра 1875.

Књижара браће Јовановића.

Врома укусан са више боја штампан „Календар за писарнице“ (Wandcalender) за 1876 годину изишао је у нашој накладе и стаје само 40 новчића.

Као украс свакој писарници, продавници и т. д. и као преку потребу свакој радној кући, препоручујемо га најтоплије.

Препродавци добивају 25 на сто рабата. Наручбине извршујемо тачно с платом у напоч.

Панчево, 1. Октобра 1874.

Књижара браће Јовановића.

„НОВЕ МЈЕРЕ“,

Написао Мита Петровић
професор срп. народног учитељства у Сомбору.

Цијена је само 20 новч.

Са велико бојадисаном, српском таблом нових мјера 80 новч.

Ова је књига са своје вајланости од високог народног школског савјета као школска књига прописана.

У Панчеву. Књижара браће Јовановића.

ПОШТАНСКИХ МАРКИ црногорских и српских купујем у највећем броју.

Jacques Wortmann
Bucharest (Roumanie).

ОГЛАС.

СВИЈЕМА БОЛЕСНИЦИМА

снага и здравље без медицине и трошкова.

REVALESCIÈRE DU BARY из ЛОНДОНА.

Има већ 28 година како ни једна болест није кадра супрот стати деклинатној овој храни, која без медицине и трошкова лечи све боље у желудцу, живцима, грудима, плућима, устри, жљездама, слузним ожама, дисању, бубрезима и бјелици, као и туберкулозу, сушицу, сипљу, кашаљ, затвор, пролив, слабост, шуљеве, водену болест, грозницу, несвјестицу, конгестије, зујање ушију, бљување баш и за врјеме трудноће, суморност, мршављење, ревму, костоболу, бледицу. — Извод из 80,000 цертификата од људи, који су се помогли међу којима цертификати од професора, г. Бенека, редов. дра Вурцера, професора медицине на марбуршком универзитету, медичког савјетника др. Ангелстајна, др. Порелинда, др. Камбела, професора др. Деде, др. Уре, грофице Кестлстјуарковице, мршавице Брехановице и многих других високих особа, свакоме ће се безплатно послати.

Кратак извод из свједочанства.

Број 64,210. Маркиза Брехановица 7 година патила је од јетре, не имала сна, дрхтала на свима удовима, мршавила чамила.

Бр. 79,810. Г-ђа удова Клемовица на Дезелдорфа, патила је од давнашње главобоље и бљувања.

Бр. 75,877. Флоријан Келе, ц. рк. чиновник из Будима, имао је запаљење плућа, несвјестицу и терет на грудима.

Б. 75,910. Г. Гавра Тешнер, ђак више трговачке школе у Бечу, боловао је од груди и живаца.

Б. 65,715. Г-ђица Монлујева није могла да једе ни да спава и мршавила је.

Више храни Revalesciere него месо и код одраслих и ђеце уштеди 50 пута више цијени него ли у другим материјалима и јелима.

У плеханим кутијама: по фунта 1 ф. 50 н., 1 фунат 2 ф. 50 н., 2 фунта 4 ф. 50 н., 5 фуната 10 ф., 12 фуната 20 ф., 24 фунта 36 ф. — Пишкоти од revalesciere у кутија по 2 ф. 50 н. и 4 ф. 50 н. — Чоколада од revalesciere у прашку и таблицама за 12 шоља 1 ф. 50 н., за 24 шоље 2 ф. 50 н., за 48 шоља 4 ф. 50 н., у прашку за 120 шоља 10 ф., за 288 шоља 20 ф., за 576 шоља 36 ф. — Добити се може код Barry du Barry & Comp. у *Бечу* Wallfischgasse n.ro 8., у *Пешти* код Joseph v. Török; као и по свима варошима код добрих апотекара и дућанима; а бечка кућа шаље уз поштанску упутницу на све стране. Још га продаје у *Трсту*: Serravallo; у *Задру*: Andrović; *Ријеци*: Prodam. (1—19).

Уредник и издаваоц СИМО ПОПОВИЋ.

Штампано у државној штампарији.